

به نام خدای مهربان



• برای دریافت آخرین
امتحان نهایی
این کد رو اسکن کن.



مقدمه

تقدیم به اسوه‌های گمنام ایثار و مهربانی، «پدران و مادران سرزمین عزیزمان ایران»، کسانی که در سخت‌ترین زمان‌ها از تمامی خواسته‌هایشان گذشتند تا فرزندان‌شان به خواسته‌های خود برسند.

آدمی در عالم خاکی نمی‌آید به‌دست عالمی دیگر بیاید ساخت و زنو آدمی

یه سلام گرم خدمت همه دانش‌آموزای خوب و پرتلاش کشورم که تک‌تکشون الان شدن «مخاطب خاص» من و من می‌خوام باهاشون کمی درد دل کنم و یه کم هم وسطش در مورد کتابمون صحبت کنم!

راستش همه شما میدونین که دروس عمومی فقط در امتحان نهایی مورد پرسش قرار می‌گیره و دارای تأثیر ۶۰ درصد قطعی هست و توی سوالات کنکور دیگه تأثیری نداره ... اما نتایج کنکور نشون داد که همین تأثیر عمومی‌ها بود که رتبه‌ها رو خیلیییییییییی جابه‌جا کرد و بچه‌ها متوجه شدن که عمومی‌ها رو باید جدی جدی بگیرن.

خلاصه فکر کردیم بهترین منبعی که می‌تونه هم در زمان کوتاه نتیجه‌بخش باشه و هم کامل و جامع و همه فن حریف باشه و همه بچه‌ها با هر توانی بتونن ازش استفاده کنن یه کتاب خووووووووب و درجه یک هست که حاصل تجربه سال‌ها تدریس و تألیف هم محسوب میشه!!! محصولی که الان می‌خوام براتون معرفی کنم یا همون **بسته‌کتاب** کتابیه که توش «از شیر مرغ تا جون آدمیزاد» یافت میشه و از سه بخش اصلی و مجزا تشکیل شده:

کتاب پرسؤال: توی درسنامه‌ها تمامی متون و نکات درس، آیات و روایات و اشعار به همراه پیام‌های امتحانی و درجه یک، تمامی فعالیت‌های کلاسی و پاسخ به سوالات اندیشه و تحقیق و... اومده و بعدش هم براتون سوالات امتحانی تشریحی دقیقاً مثل امتحان نهایی آوردیم با یه تفاوت بزرگ، اون هم اینکه سوالات هر درس به **دو بخش** تقسیم شده که **بخش اول** مربوط به نیمه اول هر درسه و تقریباً میشه گفت به اندازه یک زنگ کلاسی زمان یادگیری ازتون می‌گیره و طبیعتاً **بخش دوم** هم مربوط به نیمه دوم درس بوده و سوالات مختص خودش رو داره. البته سوالاتی که ترکیبی از کل درس بوده رو هم توی بخش دوم آوردیم.

دقت کنین که ترتیب چینش سوالات رو هم دقیقاً مثل امتحان نهایی گذاشتیم که چشمای قشنگتون به اون ترتیب مهم عادت کنه، یعنی اول سوالات مربوط به «آیات و روایات» اومده و بعدش سوالات تشخیص «عبارت درست و نادرست» و همینطور «جای خالی» و بعدش «کشف ارتباط» و «پاسخ کوتاه» و «تعریف اصطلاح» و «دو گزینه‌ای و سه گزینه‌ای» و «تشریحی» و «**داده‌محور**»! (سوالات داده‌محور برای اولین بار در امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳ طرح شد. ما تنها کتابی هستیم که این سبک از سوالات رو به صورت درس به درس براتون آماده کردیم. تازه تو کاربرد هم این سبک سوالات رو می‌بینین.) همچنین کنار برخی سوالات آیکن **🔴** رو می‌بینین که نشون میده سطح این سؤال بالاتر یا خلاقانه‌تر هستش که تو رو به نمره بیست بیشتر نزدیک می‌کنه.

از سوالات که بگذریم می‌رسیم به پاسخنامه تشریحی سوالات که انصافاً کامل و آموزشیه. بچه‌ها شدیداً و اکیداً توصیه می‌کنم حتی اگر سوالات رو درست هم جواب دادین بازم برین و پاسخ تشریحی رو بخونین چون خوندن اون‌ها خودش یک مرور کامل حساب میشه و اثرات شگرفی در تثبیت اطلاعات توی ذهن شما داره.

کتاب کاربرد امتحانی ۱- آزمون‌های درس به درس: این آزمون‌ها رو به سبک و سیاق امتحان نهایی طراحی کردیم؛ همچنین سعی کردم تمام نکات مهم و امتحان‌خیز هر درس، تو قالب این آزمون‌ها بیاد. بنابراین پس از خوندن هر دو درس، یه امتحان نهایی در حد همون درس‌ها در انتظار تونه. ۲- آزمون‌های جامع: پس از آزمون‌های درس به درس، شش‌تا آزمون جامع آوردیم. از این شش‌تا آزمون، دوتاش آزمون تألیفی نیم‌سال اول، سه‌تا آزمون شبیه‌ساز نهایی و یه آزمون نهایی خرداد ۱۴۰۳ هست. حتماً پس از مطالعه کل کتاب به این آزمون‌ها بپردازین.

کتابچه خلاصه کپسولی اما بچه‌ها براتون یه هدیه کوچک، اما بسیار کاربردی گذاشتیم که حالشو ببرین. «**خلاصه کپسولی**» که در اصل خلاصه کل کتاب شامل «مهم‌ترین آیات و احادیث کتاب درسی» و «تعاریف» و «خلاصه دروس» هست.

قدردانی توی آماده‌سازی این کتاب خیلی از دوستان و همکاران ما سهمیم بودن و زحمت کشیدن که بی‌انصافیه بدون تشکر از زحماتشون مقدمه رو تموم کنیم.

اول از مدیر محترم انتشارات مهرماه که در طول این هجده سالی که ما براشون کتاب نوشتیم همیشه نسبت به کتاب‌های دین و زندگی یه عرق خاصی داشتن و کمک‌حالمون بودن.

یه تشکر هم از مدیر و مجموعه زحمتکش دروس انسانی در انتشارات مهرماه، آقای محمدبیگی و آقای حیدر و سرکار خانم حیات‌الغیب که زحمت ویراستاری علمی کتاب رو به خوبی انجام دادن! همچنین تشکر می‌کنم از خانم مهشید بشیری که با حوصله بسیار تمامی مراحل کار رو پیگیری کردن.

به تیم عالی و خوب هنری و فنی که انصافاً کتاب‌های مهرماه رو بین تموم ناشرای چشم‌نواز کردن خصوصاً مدیر محترم تولید آقای محمد یوسفی و همکارانشون سرکار خانم‌ها صفاری و غریبی خسته نباشید می‌گیم. همچنین به همکاران محترم بنده در واحد فروش خصوصاً مدیر فروش خیلییییی پیرانرژیمون عباس خان گودرزی و همکاران عزیزم در واحد روابط عمومی و سایت و هماهنگی و... خداقوت می‌گیم.

راستی برای هر ایراد و نکته و پیشنهاد و درد دل و... که داشتین، گوش شنوا هستم و حتماً پیگیری هم می‌کنم. کافیه از طریق ایمیل Hashemi.hadi2000@gmail.com بهم برسونین.

خدایا چنان کن سرانجام کار تو خشنود باشی و ما رستگار

یا علی

فهرست

بخش اول:

تفکر و اندیشه

۵



۷	درس ۱: هدایت الهی
۱۱	نمونه سؤالات امتحانی
۱۵	درس ۲: تداوم هدایت
۱۹	نمونه سؤالات امتحانی
۲۴	درس ۳: معجزه جاویدان
۲۸	نمونه سؤالات امتحانی
۳۳	درس ۴: مسئولیت‌های پیامبر (ص)
۳۹	نمونه سؤالات امتحانی
۴۴	درس ۵: امامت، تداوم رسالت
۵۰	نمونه سؤالات امتحانی
۵۵	درس ۶: پیشوایان اسوه
۶۰	نمونه سؤالات امتحانی
۶۶	درس ۷: وضعیت فرهنگی، اجتماعی ...
۶۹	نمونه سؤالات امتحانی
۷۴	درس ۸: احیای ارزش‌های راستین
۷۸	نمونه سؤالات امتحانی
۸۳	درس ۹: عصر غیبت
۸۹	نمونه سؤالات امتحانی
۹۵	درس ۱۰: مرجعیت و ولایت فقیه
۱۰۰	نمونه سؤالات امتحانی

بخش دوم:

در مسیر



۱۰۷

۱۰۸	درس ۱۱: عزت نفس
۱۱۲	نمونه سؤالات امتحانی
۱۱۶	درس ۱۲: پیوند مقدس
۱۲۰	نمونه سؤالات امتحانی

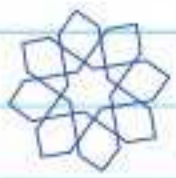
بخش سوم:

پاسخ‌نامه



۱۲۵

امامت، تداوم رسالت



مشاوره: یک درس زیبا و داستانی در مورد رویدادهای جانشینی بلافصل حضرت علی (ع) و سایر امامان بزرگوار به عنوان خلافت، ولایت و وصایت پیامبر اکرم (ص) در این درس تک تک رویدادها را با تمام اطلاعات تاریخی و اعداد و ارقام ذکر شده در کتاب بشناسید و سعی کنید آیات یا احادیث مربوط به هر رویداد (با تقدم و تاخر وقایع) را نیز با نشانه گذاری کلماتی در آن به رویداد مذکور متصل کنید و به پیام آیات و احادیث توجه ویژه ای داشته باشید. نکته بسیار مهم در این درس حلقه غدیر است که همیشه در امتحانات از آن سوال به عمل می آید. پیشنها ما این است که همه آیات و احادیث این درس را بطور کامل حفظ نمایید.

مقدمه: از آنجا که قرآن کریم، آخرین کتاب آسمانی و رسول خدا خاتم پیامبران است، این سؤالات مطرح می شود که:

- طرح و برنامه خداوند برای جامعه اسلامی، پس از رسول خدا چیست؟
- این جامعه در چه مسیری و چگونه باید حرکت کند؟
- بعد از پیامبر اسلام (ص) رهبری مسلمانان بر عهده چه کسانی باید قرار بگیرد؟
- چرا ائمه اطهار (ع) نیز همچون پیامبر اکرم (ص) معصوم از گناه هستند؟

سرنوشت مسئولیت های پیامبر (ص) پس از رحلت ایشان

- برای رسیدن به پاسخ سؤالاتی که در ابتدای درس مطرح شد، قبل از هر چیز لازم است مشخص شود که در میان مسئولیت های پیامبر کدام یک با رحلت ایشان پایان می پذیرد و کدام یک باید ادامه یابد؟
- در میان مسئولیت های سه گانه رسول خدا، **مسئولیت اول**، یعنی **دریافت و ابلاغ وحی** به مردم، با **ختم نبوت** پایان می پذیرد.
- **زیرا** کتاب قرآن، آخرین کتاب آسمانی است و نیازی به آوردن کتاب جدیدی نیست. (به علت عدم تحریف قرآن)
- اما دو مسئولیت دیگر، یعنی **«تعلیم و تبیین دین (مرجعیت دینی)»** و **«ولایت ظاهری»** پس از ایشان چه سرنوشتی پیدا می کنند؟

سه فرضیه مطرح شده در این زمینه

1. قرآن کریم و پیامبر اکرم (ص) در این باره سکوت کرده اند.
 2. همچون مسئولیت اول، **پایان** این دو مسئولیت را نیز اعلام نموده اند.
 3. **جانشین** را تعیین نموده و دو مسئولیت «تعلیم و تبیین دین» و «ولایت ظاهری» را بر عهده وی قرار داده اند.
- **بطلان فرض اول روشن است؛ زیرا** قرآن کریم، هدایت گر مردم در **همه امور** زندگی است و ممکن نیست نسبت به این دو مسئولیت مهم که به شدت در سرنوشت جامعه اسلامی تأثیرگذار است، **بی تفاوت** باشد.
 - همچنین پیامبر اکرم (ص) **آگاه ترین** مردم نسبت به اهمیت و جایگاه این مسئولیت هاست و نمی تواند از کنار چنین مسئله مهمی با **سکوت** و **بی توجهی** بگذرد.
 - در حقیقت، بی توجهی به این مسئله بزرگ، خود دلیلی بر **نقص دین اسلام** است و این در حالی است که دین اسلام **کامل ترین** دین الهی است.
 - **فرض دوم نیز صحیح نیست؛ زیرا** نیاز جامعه به **حکومت و تعلیم و تبیین دین**، پس از رسول خدا (ص) نه تنها از بین نرفت، بلکه **افزایش هم یافت**.
 - **زیرا گسترش اسلام** در نقاط دیگر ظهور **مکاتب و فرقه های** مختلف، پیدایش مسائل و مشکلات جدید اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی را به دنبال داشت و نیاز به امام و رهبری که در میان انبوه افکار و عقاید، حقیقت را به مردم نشان دهد و جامعه را آن گونه که پیامبر اداره می کرد، اداره نماید، افزون تر می شد.
 - علاوه بر این، اصولاً **حکومت و اداره جامعه و تعلیم و تبیین دین**، امری **تمام شدنی** و پایان پذیر نیست و همواره جامعه **نیازمند حاکم (ولایت ظاهری)** و **معلمی (مرجعیت دینی)** است که بتواند راه رسول خدا را ادامه دهد و احکام اسلام را اجرا نماید.
 - بنابراین فقط **فرض سوم، منطقی و قابل قبول است:**
 - یعنی رسول اکرم (ص)، **به فرمان خداوند**، به تداوم تعلیم و تبیین دین و دوام حکومت پس از خود در **شکل امامت**، فرمان داده و جانشین خود را تعیین کرده است و **مانع تعطیلی** این دو مسئولیت شده است.



تعیین امام

- اکنون که نیاز به امام پس از رسول خدا روشن شد، این سؤال پیش می‌آید که چه کسی امام را **معین و معرفی** می‌کند و چگونه می‌توان او را شناخت؟
- از آنجا که امام همهٔ مسئولیت‌های پیامبر اکرم **جز دریافت و ابلاغ وحی** را دارد، بنابراین باید همان **صفات و ویژگی‌های پیامبر** را نیز داشته باشد تا مردم به وی **اطمینان** کنند و راهنمایی‌های او را بپذیرند.
- از جملهٔ این ویژگی‌ها «**عصمت**» است.
- البته تشخیص عصمت برای انسان‌ها ممکن نیست: یعنی انسان‌ها نمی‌توانند تشخیص دهند که چه کسی معصوم است و مرتکب هیچ گناهی نمی‌شود.
- بنابراین، همان‌طور که پیامبر از طرف خدا معرفی و معین می‌شود (الله اعلم حيث يجعل رسالته)، تنها خداوند است که می‌تواند فرد شایستهٔ مقام **امامت** را معرفی کند و به مردم بشناساند.
- با تدبر در آیات و روایات مطمئن و مسلم نقل شده از پیامبر و مطالعهٔ تاریخ اسلام درمی‌یابیم که خداوند، **امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب (ع)** را به جانشینی رسول خدا (ص) و امامت بعد از ایشان **منصوب** فرموده و نیز امامان معصوم (ع) پس از ایشان را معرفی کرده است.
- در اینجا به برخی از آیات و روایات مربوط به مسئلهٔ تعیین امام می‌پردازیم:

۱ نزول آیهٔ انذار

- حدود سه سال از بعثت پیامبر (ع) گذشته بود که این فرمان از جانب خداوند برای پیامبر آمد:

(سورهٔ شعراء آیهٔ ۲۱۳)

﴿وَ أَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ﴾

خویشان نزدیکت را انداز کن.

پیام‌ها: مراسم دعوت خویشان، نخستین اقدام برای معرفی امام علی (ع) به جانشینی پیامبر (ص) در سال سوم بعثت

- برای انجام دستور انذار، رسول خدا **چهل نفر از بزرگان بنی‌هاشم** را دعوت کرد و دربارهٔ اسلام با آنان سخن گفت و آنان را به دین اسلام فراخواند.
- و از آنان برای **ترویج و تبلیغ اسلام** کمک خواست.
- همهٔ مهمانان سکوت کردند و جوابی ندادند، در میان سکوت آنان، علی بن ابی طالب (ع) که در آن زمان، نوجوانی بیش نبود، برخاست و گفت: «**من یار و یاور تو خواهم بود**، ای رسول خدا»
- درخواست پیامبر (ص)، در مهمانی سه بار مطرح شد و هر بار، همه سکوت کردند و تنها علی (ع) قاطعانه اعلام آمادگی و وفاداری کرد.
- پس از آن پیامبر (ص) دست آن حضرت را در دست گرفت، بیعت ایشان را پذیرفت و به مهمانان فرمود:

پیامبر اکرم (ص)

«همانا این، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.»

پیام‌ها: انتصاب حضرت علی (ع) به مقام اخوت، وصایت و خلافت پیامبر (ص)

تفکر: به نظر شما تعیین جانشین توسط پیامبر (ص) آن هم در شرایطی که ایشان هنوز موفقیتی کسب نکرده بود و حتی خویشانش نیز دعوت او را نپذیرفته بودند، چه پیام‌هایی دربر داشت؟

پاسخ: این اقدام پیامبر اکرم (ص) نشان می‌دهد که اولاً جانشینی پیامبر چنان اهمیتی دارد که از همان روزهای اول دعوت باید برای مردم مشخص شود. ثانیاً جانشینی پیامبر ویژگی‌هایی دارد که نمی‌توان آن را به انتخاب مردم واگذار کرد؛ به همین جهت باید از همان ابتدا به مردم معرفی شود تا مردم آن جانشین را بشناسند.

۲ نزول آیهٔ ولایت

- در یکی از روزها، فرشتهٔ وحی از جانب خداوند آیه‌ای بر پیامبر نازل کرد که در آن **ویژگی‌های ولی و سرپرست مسلمانان** مشخص شده بود:

(سورهٔ مائده آیهٔ ۵۵)

﴿أَمَّا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ﴾

همانا ولی شما فقط خداوند و رسول اوست و مؤمنانی که نماز را بر پا می‌دارند و در حال رکوع، زکات می‌دهند.

پیام‌ها: آیهٔ ولایت و معرفی امام علی (ع) از سوی خداوند به عنوان سرپرست مسلمانان و جانشین پیامبر (ص)

ارتباطات: اعلام ولایت و سرپرستی حضرت علی (ع) در حدیث غدیر نیز بیان شده است: «مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ»

با نزول این آیه، رسول خدا (ص) دریافت که چنین واقعه‌ای رخ داده است و کسی در رکوع صدقه داده است و خداوند قصد معرفی او را دارد، با شتاب و در حالی که آیه را می‌خواند و مردم را از آن آگاه می‌کرد، به مسجد آمد و پرسید:

چه کسی در حال رکوع صدقه داده است؟

فقیری که انگشتری در دست داشت، به حضرت علی (ع) که در حال نماز بود، اشاره کرد و گفت:

آری، این مرد در حال رکوع، انگشتری خود را به من بخشید.

مردم که از محتوای آیه با خبر شده بودند، تکبیر گفتند و رسول خدا نیز، ستایش و سپاس خداوند را به جا آورد.

نزول این آیه در چنین شرایطی و اعلام ولایت حضرت علی از جانب رسول خدا، برای آن بود که: ۱- مردم با چشم خود ببینند ۲- و از زبان پیامبر بشنوند تا امکان مخفی کردن آن نباشد.

۳ حدیث جابر

در یکی از روزها، در مدینه، جبرئیل بر پیامبر نازل شد و آیه ۵۹ سوره نساء را بر ایشان خواند که قسمتی از آن چنین است:

(سوره نساء آیه ۵۹)

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾

ای مؤمنان، از خدا اطاعت کنید و از رسول و ولی امرتان اطاعت کنید.

پیام‌ها: ۱ طرح و برنامه خداوند برای تداوم رسالت و اجرای احکام الهی در همه زمان‌ها پس از رسول خدا (ص) ۲ آیه اطاعت مقدمه نزول حدیث جابر و معرفی دوازده امام توسط پیامبر (ص) است. ۳ پیامبر (ص) مصادیق «اولی الامر» که امامان دوازده گانه می‌باشند را در حدیث جابر مطرح فرمودند.

ارتباطات: ۱ این آیه به قلمرو سوم رسالت پیامبر (ص) (ولایت ظاهری) اشاره دارد. (پایه ۱۱ درس ۴)

۲ بنا بر مسئولیت مرجعیت دینی پیامبر (ص) مصداق اولی الامر که همان دوازده اماماند باید تبیین شود. (پایه ۱۱ درس ۴)

تعیین مصادیق آیه توسط رسول خدا (ص)

معمولاً وقتی آیه‌ای نازل می‌شد و حکم کلی موضوعی را بیان می‌فرمود، یاران رسول خدا نزد ایشان می‌آمدند و جزئیات حکم را می‌پرسیدند. مثلاً وقتی که آیات نماز نازل شد، یاران ایشان می‌خواستند چگونگی نماز خواندن را بدانند، از این‌رو، پیامبر اکرم (ص) به مسجد آمد و

به آنان فرمود: «این‌گونه که من نماز می‌خوانم، شما هم بخوانید.» آن‌گاه نماز خواندن را به آنان تعلیم داد. (مرجعیت دینی)

وقتی این آیه هم نازل شد، جابر بن عبدالله انصاری نزد رسول خدا آمد و گفت:

«یا رسول الله، ما خدا و رسول او را شناخته‌ایم، لازم است «اولی الامر» را نیز بشناسیم.»

رسول خدا (ص) فرمود:

پیامبر اکرم (ص)

«ای جابر، آنان جانشینان من و امامان بعد از من‌اند. نخستین آنان علی بن ابی طالب است و سپس به ترتیب: حسن بن علی، حسین بن علی، علی بن الحسین، محمد بن علی؛ و تو در هنگام پیری او را خواهی دید و هر وقت او را دیدی، سلام مرا به او برسان. پس از محمد بن علی به ترتیب، جعفر بن محمد، موسی بن جعفر، علی بن موسی، محمد بن علی، علی بن محمد، حسن بن علی و پس از ایشان فرزندش است که هم‌نام و هم‌کنیه من است، اوست که از نظر مردم پنهان می‌شود و غیبتش طولانی می‌گردد تا آنجا که فقط افرادی که ایمان راسخ دارند، بر عقیده به او باقی می‌مانند.»

پیام‌ها: ۱ معرفی مصادیق «اولی الامر» توسط پیامبر (ص) ۲ حدیث جابر پس از نزول آیه اطاعت و پرسش جابر بن عبدالله انصاری از پیامبر (ص) مطرح شد. ۳ برشمردن نام هر ۱۲ امام به ترتیب در زمانی که هنوز پیامبر (ص) زنده است و امامت آغاز نشده است. ۴ بیان حدیث، مؤخر از زمان نزول آیه «اولی الامر»

ارتباط میان آیه و حدیث: با تفکر در آیه ۵۹ سوره نساء و حدیث جابر، پیام‌های زیر را تکمیل کنید.

۱ مسلمانان باید از خدا، رسول او و اولی الامر اطاعت کنند.

۲ از آنجا که این سه اطاعت در کنار هم قرار گرفته‌اند، سرپیچی از هر مورد گناه و عملی حرام است.

۳ از آنجا که مصداق اولی الامر در آیه مشخص نشده، برای آگاهی مردم و اشتباه نکردن آن‌ها لازم است که رسول خدا (ص) مصداق اولی الامر را مشخص کند.

۴ بنا بر سخن پیامبر اکرم (ص) کسانی که مصداق اولی الامر هستند، عبارت‌اند از: دوازده امام معصوم (ع)، شیعیان از امام علی (ع) تا حضرت مهدی (ع)

حواستون باشه: نام چهار امام «علی» است. ← امامان ۱، ۴، ۸، ۱۰

نام دو امام «محمد بن علی» است. ← امامان ۵ و ۹

نام دو امام «حسن بن علی» است. ← امامان ۲ و ۱۱

نام سه امام «محمد» است و هم‌نام پیامبر (ص) هستند. ← امامان ۵، ۹، ۱۲

۴ حدیث ثقلین

پیامبر اکرم (ص) به طور مکرر، از جمله در روزهای آخر عمر خود می فرمود:

پیامبر اکرم (ص)

«أنتي تارك فيكم الثقلين كتاب الله وعترتي أهل بيتي ما إن تمسكتم بهما لن تضلوا أبداً و إنهما لن يفترقا حتى يردا علي الحوض»

من در میان شما دو چیز گرانبها می گذارم، کتاب خدا و عترتم، اهل بیتم را. اگر به این دو تمسک جویند هرگز گمراه نمی شوید و این دو هیچ گاه از هم جدا نمی شوند تا اینکه کنار حوض کوثر بر من وارد شوند.

پیام ها: تأکید همیشگی پیامبر (ص) بر همراهی قرآن و اهل بیت (ع) و تمسک به آن

ارتباطات: مرتبط با حدیث «علي مع القرآن و القرآن مع علي» که بیانگر راه ماندگاری در صراط مستقیم هستند. (پایه ۱۱ درس ۶)

تفکر: با تفکر در این حدیث، این پیام ها استخراج می شوند:

- ۱ همان طور که قرآن و پیامبر از هم جدا نمی شوند، قرآن و اهل بیت (ع) نیز همواره با هم اند.
- ۲ همان طور که قرآن همیشگی است، وجود معصوم نیز در کنار آن همیشگی است.
- ۳ در صورتی مسلمانان گمراه نمی شوند که به قرآن و اهل بیت (ع) به همراه هم و همزمان تمسک جویند.
- ۴ نمی توان برای هدایت و سعادت اخروی، فقط از یکی از دو یادگار پیامبر (ص) پیروی کرد، بلکه باید از هر دو پیروی کرد.

۵ حدیث منزلت

وقتی خداوند حضرت موسی (ع) را مأمور مبارزه با فرعون کرد، آن حضرت از خداوند خواست که برادرش هارون را مشاور، پشتیبان و شریک در امر هدایت مردم قرار دهد. خداوند نیز درخواست حضرت موسی را پذیرفت و او را مشاور و وزیر وی قرار داد. پیامبر اکرم (ص) نیز بارها به حضرت علی (ع) فرمود:

پیامبر اکرم (ص)

«أنت مني بمنزلة هارون من موسى إلا أنه لا نبي بعدي»

تو برای من به منزله هارون برای موسی هستی؛ جز این که بعد از من، پیامبری نیست.

پیام ها: ۱ بیان ختم نبوت و جانشینی حضرت علی (ع) ۲ عبارت «أنت مني بمنزلة هارون من موسى» بیانگر جانشینی حضرت علی (ع) است. ۳ عبارت «إلا أنه لا نبي بعدي»، بیانگر پایان پیامبر و ختم نبوت می باشد. ۴ تشبیه امام علی (ع) به هارون و پیامبر (ص) به موسی (ع)

۵ حدیث غدیر

پیامبر گرامی اسلام (ص) در سال دهم هجرت عازم مکه شد تا فریضة حج را به جا آورد.

- این حج که در آخرین سال زندگی ایشان برگزار شد، به «حجّة البلاغ» و «حجّة الوداع» مشهور است.
- در این حج هزاران نفر شرکت کرده بودند تا روش انجام دادن اعمال حج را از رسول خدا (ص) فرا گیرند و حج را با ایشان به جا آورند. (مرجعیت دینی)
- پس از برگزاری حج و در مسیر بازگشت به مدینه در روز هجدهم ماه ذی حجه، در محلی به نام غدیر خم این آیه نازل شد:

(سوره مائده آیه ۶۷)

«يا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ»

ای رسول، آنچه از سوی پروردگارت بر تو نازل شده برسان و اگر چنین نکنی، رسالتش را ادا نکرده ای و خداوند تو را از مردمان حفظ می کند؛ خداوند کافران را هدایت نمی کند.

پیام ها: ۱ آیه ابلاغ - دستور الهی به تعیین جانشین پیامبر (ص) در حجة الوداع ۲ آیه ابلاغ پس از حجة البلاغ یا حجة الوداع ۳ مقدمه طرح حدیث غدیر ۴ اهمیت حادثه غدیر که به میزان اهمیت رسالت می باشد. ۵ وجود خطر در مسیر ابلاغ دستور الهی

تدبر: در آیه ۶۷ سوره مائده تدبر کنید و به سؤال های زیر پاسخ دهید.

- ۱ خداوند چه فرمانی به پیامبر می دهد؟ پاسخ: آنچه که بر او نازل شده به مردم برساند و ابلاغ کند.
- ۲ اهمیت این فرمان چقدر است؟ پاسخ: به اندازه ای که اگر انجام نشود، اصل رسالت به انجام نرسیده است.
- ۳ چرا خداوند به پیامبر اکرم (ص) وعده می دهد که او را حفظ خواهد کرد؟ پاسخ: زیرا ابلاغ این پیام منافع برخی را به خطر می انداخت و احتمال آن بود که به مخالفت برخیزند. پیامبر (ص) در معرفی علی (ع) به عنوان جانشین خود نگران مخالفت و کارشکنی آنان بود، زیرا حضرت علی (ع) به عنوان شخصیتی قاطع و انعطافناپذیر شناخته شده بود؛ نومسلمانانی که علی (ع) پیش تر در جنگ ها بستگان شان را به قتل رسانده بود، کینه او را در دل داشتند؛ علی (ع) به هنگام وفات پیامبر ۳۳ ساله بود و پذیرش رهبری او در جامعه ای که سن افراد و شیخوخیت ملاک مهمی در تصدی مناصب بود، امر ساده ای نبود. این امر در جنگ تبوک که پیامبر (ص)، حضرت علی (ع) را به جای خود در مدینه قرار داد یا در واپسین لحظات عمر خود اسامه بن زید را به فرماندهی منصوب کرد، بروز یافت.

- بعد از نزول این آیه، پیامبر اکرم دستور داد همه **تولف** کنند.
- **دلیل** ← تا بازماندگان برسند و آنان که پیش رفته‌اند، برگردند.
- ظهر شده بود: ابتدا نماز را به‌جا آوردند و سپس، پیامبر در یک **سخنرانی مهم و مفصل** با مردم سخن گفت و آنان را برای دریافت آن پیام بزرگ آماده کرد. آن حضرت در قسمتی از سخنرانی، از مردم پرسید:
 - أيتها الناس: ای مردم،
 - من أولى الناس بالمؤمنين من أنفسهم: چه کسی به مؤمنان از خودشان سزاوارتر است؟
 - گفتند: خدا و پیامبرش بر ما ولایت و سرپرستی دارند.
 - سپس پیامبر (ص) فرمود:
 - من كنت مولاة: هر کس که من ولی و سرپرست اویم،
 - فهذا علي مولاة: علی نیز ولی و سرپرست اوست.
 - و این جمله را سه بار تکرار کرد.
- ایشان در پایان سخنرانی نیز از **حاضران** خواست که مطالب گفته شده را به **غایبان** برسانند. پس از آن، مردم برای **عرض تبریک و شادباش** به سوی امام آمدند و با وی **بیعت** کردند.

حواستون باشه: هر بخش از آیه تبلیغ دارای پیام‌های مختلفی از سوی خداوند است.

پیام‌های آیه تبلیغ

تأکید	﴿ يا ايها الرسول بلغ ما أنزل إليك من ربك ﴾
اخطار	﴿ و إن لم تفعل فما بلغت رسالته ﴾
تشویق	﴿ و الله يعصمك من الناس ﴾
تهدید	﴿ إن الله لا يهدي القوم الكافرين ﴾

تفکر: درباره واقعه بزرگ غدیر بیندیشید و به سؤال‌های زیر پاسخ دهید:

- الف) چرا مراسم غدیر هم‌زمان با بزرگ‌ترین اجتماع مسلمانان برگزار شد؟ **پاسخ:** به‌خاطر اینکه مسئله خلافت و جانشینی حضرت علی (ع) به وسیله حجاج که بیش از صد هزار نفر بودند به سراسر سرزمین‌های اسلامی رسانده شود تا حجت بر مردم در مورد نصب امام و جانشینی رسول خدا تمام شده باشد و بعداً ادعا نکنند که پیامبر (ص) جانشینی برای خود نصب نکرده است.
- ب) چرا خداوند انجام ندادن این مأموریت را مساوی با عدم انجام رسالت اعلام کرد؟ **پاسخ:** تداوم راه پیامبر منوط به این بود که بعد از ایشان جانشین شایسته‌ای برای آن حضرت تعیین شود تا راه و منش ایشان را ادامه دهد. در غیر این صورت بعد از وفات رسول خدا، اصل دین در معرض تهدید قرار می‌گرفت و جامعه اسلامی رو به ضعف و زوال می‌نهاد، پس انجام ندادن این مأموریت که باعث لطمه به دین می‌شد، مساوی عدم انجام رسالت بود.
- ج) تبریک و تهنیت مردم به حضرت علی (ع) پس از پایان مراسم، نشانه چیست؟ **پاسخ:** آشکار است که این شادباش در صورتی صحیح است که در آن روز حضرت علی (ع) از سوی خدا و رسول او به مقامی بلند رسیده باشد و جز در این صورت تهنیت معنی نداشت، در واقع این تبریک نشانه معرفی امام علی (ع) به عنوان جانشین پیامبر (ص) است و تبریک و دست دادن به منزله بیعت و قبول ولایت از جانب مردم است.
- د) چرا کلمه «مولی» در حدیث غدیر به معنای سرپرست است، نه دوست؟ **پاسخ:** اولاً: پیامبر اسلام پیش از جمله «من كنت مولاة» فرمودند: «أيتها الناس من أولى بالمؤمنين من أنفسهم» همان‌طور که در جمله پیشین صحبت از اولویت و ولایت است در جمله بعد هم باید صحبت از ولایت و سرپرستی باشد تا ارتباط معنوی در جمله محفوظ بماند. ثانیاً: هیچ عاقلی باور نمی‌کند که پیامبر مردم را در آن شرایط و با آن هوای گرم نگه دارد و منظورش فقط این باشد که بگوید هر کس من دوست او هستم علی (ع) نیز دوست اوست. ثالثاً: اگر مولی به معنی دوست باشد ابلاغ نشدن چنین پیامی نمی‌تواند مساوی انجام نپذیرفتن رسالت الهی قرا گیرد.

جمع‌بندی: رویدادهای انتصاب حضرت علی (ع) و امامان بزرگوار به خلافت و جانشینی پیامبر (ص):

- ۱ نزول آیه انذار: دعوت از ۴۰ نفر از بزرگان بنی‌هاشم: درخواست سه باره پیامبر (ص): سکوت جمع و پاسخ مثبت حضرت علی (ع) در هر سه بار: انتصاب حضرت علی (ع) به مقام برادری و جانشینی و وصایت پیامبر (ص)
- ۲ نزول آیه ولایت: اتفاق حضرت علی (ع) در رکوع نماز در مسجد به یک فقیر و نزول آیه در شأن ایشان: طراحی صحنه‌ای که همه مردم حاضر باشند و ببینند تا امکان کتمان و مخفی کردن آن از بین برود.
- ۳ حدیث جابر: نزول آیه ۵۹ سوره نساء و سؤال جابر بن عبدالله انصاری از پیامبر (ص) در مورد معنا و مصادیق عبارت «اولی الامر» در این آیه: برشمردن نام ۱۲ امام: پیش‌گویی پیامبر (ص) از عمر جابر
- ۴ حدیث ثقلین: فرمایش مکرر پیامبر (ص) در روزهای آخر عمر خود مبنی بر تضمین هدایت همیشگی مردم ناشی از تمسک به دو سرمایه بزرگ یعنی قرآن و اهل بیت و اتصال همیشگی آن دو تا روز قیامت



- ۵ **حدیث منزلت:** تشبیه منزلت و جایگاه امام علی (ع) توسط پیامبر (ص) به منزله هارون نزد موسی و بیان این مطلب که ایشان آخرین پیامبر الهی هستند و پس از ایشان دین جدیدی نخواهد آمد.
- ۶ **حدیث غدیر:** بیانات پیامبر (ص) در معرفی جانشینی امام علی (ع) در سال آخر عمر خود و در مسیر بازگشت از مراسم حج در محلی به نام غدیر خم که به امر خداوند و برای اتمام رسالت ۲۳ ساله ایشان ضروری بود.

عصمت ائمه اطهار (ع)

- از آنجا که امام علی (ع) و دیگر امامان دو مسئولیت رهبری و مرجعیت دینی مسلمانان را پس از رسول خدا بر عهده دارند، ضروری است که آنان نیز مصون از گناه و خطا باشند.
- چنان که توضیح داده شد، ضرورت داشتن این ویژگی، یکی از دلایل معرفی امام از جانب خداست.
- در آیاتی از قرآن کریم و سخنان رسول خدا به این مسئله اشاره شده است که یکی از آنها نزول آیه تطهیر است.

نزول آیه تطهیر

- ام سلمه، همسر رسول خدا (ص) می گوید: «روزی ایشان در خانه استراحت می کرد که دختر بزرگوارش فاطمه زهرا (س) وارد شد و سلام کرد. پیامبر (ص) پاسخ داد و ایشان را به کنار خود دعوت کرد، پس از وی، حضرت علی (ع)، امام حسن (ع) و امام حسین (ع) آمدند. رسول خدا (ص) آنان را نیز در کنار خود جای داد. آن گاه برای آنان این گونه دعا کرد و فرمود: **خدایا! اینان اهل بیت من اند! آنان را از هر پلیدی و ناپاکی حفظ کن!**» در همین زمان، فرشته وحی آمد و آیه تطهیر را قرائت کرد.

(سوره احزاب آیه ۳۳)

﴿أَتَمَّا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُدْخِلَ فِيكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾

همانا خدا اراده کرده که از شما اهل بیت پلیدی و ناپاکی را دور گرداند و شما را کاملاً پاک و ظاهر قرار دهد.

پیام ما: آیه تطهیر و اعلام عصمت اهل بیت (ع)

با تفکر در آیه تطهیر درمی یابیم که:

- این آیه هر گونه گناه و پلیدی را از پیامبر اکرم (ص)، امام علی (ع)، حضرت فاطمه (س)، امام حسن (ع) و امام حسین (ع) دور می داند و آنان را معصوم از گناه و پلیدی معرفی می کند.
 - این آیه، تعداد خاصی از خانواده پیامبر را دربرمی گیرد که مقام عصمت دارند: یعنی در اینجا افراد خاصی از اهل بیت مورد نظر است و شامل همه نمی شود.
 - چون این تعداد خاص معصومانند، سخن و عمل آنان، مطابق با دین و بیان کننده دستورات الهی است.
- پیامبر اکرم برای آگاهی مردم از این موضوع، مدت ها هر روز صبح، هنگام رفتن به مسجد از در خانه فاطمه (س) می گذشت و اهل خانه را «اهل بیت» صدا می زد و آیه تطهیر را می خواند.

تذکر: از آنجا که در زمان رسول خدا از میان اهل بیت فقط امام علی، حضرت فاطمه، امام حسن و امام حسین حضور داشتند، در این داستان تنها نام این چهار بزرگوار ذکر شده است. در سخنان دیگر پیامبر، امامان بعدی هم جزء اهل بیت شمرده شده اند.

نتیجه:

- با بررسی این آیات و احادیثی که گفته شد روشن می شود:
- پیامبر اکرم با هدایت و راهنمایی خداوند، حضرت علی و یازده فرزند ایشان را به جانشینی خود معرفی کرده است و آنان عهده دار مسئولیت امامت اند. (آیه اطاعت و حدیث جابر)
- لازمه این مرتبه از جانشینی، علم کامل و عصمت از گناه و اشتباه است؛ همان گونه که رسول خدا این دو ویژگی را دارا بود. (آیه تطهیر و حدیث ثقلین)
- حضرت فاطمه زهرا جزء اهل بیت است و اگرچه عهده دار امامت نبوده، اما علم و عصمت کامل دارد و پیروی از کلام و رفتار وی بر همه مسلمانان واجب و سرچشمه هدایت و رستگاری است. (آیه تطهیر)

حواستون باشه: در داستان های ذکر شده در این درس موارد مهمی وجود داره که باید خیلی دقت کنین:

- سه بار تکرار: هم در جریان نزول آیه انذار رخ داد که پیامبر (ص) سه بار درخواست کمک و یاری کردند و هم در واقعه غدیر که باز هم پیامبر (ص) «مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ» رو سه بار تکرار کردند.
- آیه ولایت در زمان ظهر نازل شد و آیه تطهیر رو پیامبر (ص) هر روز صبح به هنگام رفتن (نه بازگشتن!) به مسجد در مقابل خانه حضرت فاطمه (ص) می خواند.
- صدای تکبیر یاران مربوط به نزول آیه ولایت هستش و صدای تبریک یاران و همچنین رساندن پیام به غایبان مربوط به واقعه غدیر.
- از نظر زمانی نخستین رویداد مربوط به نزول آیه انذار و مراسم دعوت خویشان و آخری هم حدیث ثقلین و یکی قبش هم واقعه غدیر!
- نزول آیه انذار و اطاعت و ابلاغ به ترتیب مقدم بر بیان حدیث اخوت و جابر است.
- بارها خطاب پیامبر به حضرت علی (ع) مربوط به حدیث منزلت است.
- به طور مکرر در روزهای آخر عمر پیامبر (ص) مربوط به حدیث ثقلین است.

سؤالات امتحان

● ● ● بخش اول: از «مسئولیت مرجعیت علمی و ولایت ظاهری» تا «آیه اطاعت» ● ● ●

آیات و احادیث

۳۶۳. آیه «وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ» چه زمانی نازل شد و با نزول این آیه، خداوند چه فرمانی به پیامبر (ص) داد؟

۳۶۴. آیه زیر را تکمیل نموده و ترجمه آن را بتویسید.

«إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ.....»

۳۶۵. با تدبیر در آیه «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ» به سؤالات زیر پاسخ دهید.

الف) این آیه به چه نامی مشهور است؟

ب) آیه در شأن چه کسی است؟

ج) در این آیه ویژگی‌های چه کسی مشخص شده است؟

۳۶۶. با دقت در آیه «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطِيعُوا اللَّهَ وَ اطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ» به سؤالات پاسخ دهید.

الف) این آیه با کدام حدیث مرتبط است؟

ب) مصداق «اولی الامر» در آیه چه کسانی هستند؟

ج) آیه فوق در مدینه نازل شد یا مکه؟

سؤالات درست و نادرست

۳۶۷. تمام مسئولیت‌های پیامبر (ص) پس از ایشان تداوم می‌یابد.

۳۶۸. تنها خداوند است که می‌تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند و به مردم بشتناساند.

۳۶۹. آیه ولایت در منزل ام‌سلمه نازل شد.

۳۷۰. امام دوازدهم هم‌نام و هم‌کنیه پیامبر است و این موضوع در حدیث جابر آمده است.

۳۷۱. ختم نبوت به معنای پایان مسئولیت‌های دوگانه از مسئولیت‌های پیامبر (ص) است.

۳۷۲. معرفی امام علی (ع) به عنوان جانشین پیامبر اکرم (ص) برای اولین بار در واقعه انذار بود.

سؤالات جای خالی

۳۷۳. امام تمام مسئولیت‌های پیامبر اکرم (ص) به‌جز _____ را دارد.

۳۷۴. تشخیص ویژگی _____ امامان برای انسان‌ها ممکن نیست.

۳۷۵. در آیه _____ ویژگی‌های ولی و سرپرست مسلمانان مشخص شده است.

۳۷۶. رسول اکرم (ص) به فرمان خداوند، به تداوم تعلیم و تبیین دین و دوام حکومت پس از خود به شکل _____ فرمان داده است.

۳۷۷. در حدیث _____ نام یک‌ایک ائمه ذکر شده است.

۳۷۸. در میان مسئولیت‌های سه‌گانه مقام رسالت، مسئولیت _____ با ختم نبوت، پایان می‌پذیرد.

کشف ارتباط

۳۷۹. هر یک از موارد سمت راست با کدام مورد در سمت چپ مرتبط است؟ (یک مورد در سمت چپ اضافی است).

- | | | | |
|---------------------------------|---|---|--------------------|
| الف) حدیث جابر | ○ | ○ | (۱) آیه انذار |
| ب) سه سال پس از بعثت پیامبر (ص) | ○ | ○ | (۲) آیه ولایت |
| ج) انفاق در حال رکوع | ○ | ○ | (۳) آیه اولی الامر |
| | | ○ | (۴) آیه ابلاغ |

سؤالات کوتاه پاسخ

۳۸۰. چرا آیه ولایت، در هنگام انجام واقعه‌ای که مردم ناظر آن بودند، نازل شد؟

۳۸۱. طبق حدیث جابر چه کسانی بر عقیده امام زمان (عج) باقی می‌مانند؟

۳۸۲. وقتی آیات نماز نازل شد یاران رسول خدا (ص) چه سؤالی کردند؟





۳۸۳. در دعوت آشکار پیامبر (ص) چند نفر حضور داشتند؟

۳۸۴. معرفی امام در مراسم دعوت خویشان توسط پیامبر (ص) چند سال پس از بعثت بود؟

۳۸۵. پاسخ حضرت علی (ع) به درخواست بیعت رسول خدا (ص) در دعوت خویشان چه بوده است؟

۳۸۶. طبق پیشگویی پیامبر (ص) جابر در سن پیری کدام امام را می‌بیند؟ و درخواست ایشان از جابر چه بود؟

۳۸۷. کدام‌یک از مسئولیت‌های رسول خدا (ص) پس از ایشان ادامه می‌یابد؟

تعریف اصطلاح

۳۸۸. اولی‌الأمر:

سؤالات دو گزینه‌ای

۳۸۹. موضوع جانشینی امام علی (ع) و خاتمیّت رسالت، از کدام عبارت شریف استنباط می‌گردد؟

الف) «إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ التَّقْلِينَ كِتَابَ اللَّهِ وَ عِزَّتِي أَهْلَ بَيْتِي» ب) «أَنْتَ مَتَى بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي»

۳۹۰. کدام‌یک از مسئولیت‌های رسول خدا (ص) پایان‌پذیر است و عامل اصلی اتمام آن چیست؟

الف) مرجعیت علمی - رشد عقلی مردم ب) دریافت و ابلاغ وحی - ختم نبوت

۳۹۱. سه سال پس از بعثت پیامبر اکرم (ص) از سوی خداوند متعال چه فرمانی صادر شد؟

الف) «وَ أَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ» ب) «أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ»

۳۹۲. با توجه به حدیث شریف منزلت، تفاوت منزلت هارون (ع) برای موسی (ع) و امام علی (ع) برای پیامبر (ص) به دلیل کدام ویژگی پیامبر (ص) بود؟

الف) خاتمیّت ب) عصمت

۳۹۳. ظهور فرقه‌ها و اندیشه‌های مختلف، پیدایش مسائل و مشکلات پیچیده اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی، بیانگر نیاز به _____ و _____ بودن آن است.

الف) رسالت و نبوت در استمرار این حرکت - انسانی ب) امامت و رهبری در گستره زمان - الهی

۳۹۴. اگر گفته شود: «راه‌حل دین اسلام برای تداوم رسالت و اجرای احکام الهی در همه زمان‌ها چیست؟» مفهوم کدام آیه پاسخ به این سؤال است؟

الف) «إِنَّمَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ» ب) «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ»

سؤالات سه گزینه‌ای

۳۹۵. چند مورد از جملات زیر پیام آیه «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ» می‌باشد؟

الف) بتابری سخن پیامبر (ص)، مصادیق اولی‌الأمر، چهارده معصوم (ع) می‌باشند.

ب) همه مؤمنان در همه زمان‌ها و مکان‌ها باید از خدا و رسول و صاحبان امر اطاعت کنند.

ج) پیامبر (ص) صاحبان امر را به جانشینی خود و عهده‌دار مسئولیت امامت معرفی کرده است.

۱) سه ۲) دو ۳) یک

۳۹۶. پیامبر (ص) با نزول کدام آیه شریفه دوازده امام را معرفی نموده است؟

۱) «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ»

۲) «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ»

۳) «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَ كُمْ تَطْهِيرًا»

۳۹۷. کدام عبارت، با اعلام ولایت حضرت علی (ع) از جانب رسول خدا (ص) مرتبط می‌باشد، تا امکان مخفی کردن آن توسط مردم نباشد؟

۱) «...لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ...»

۲) «...فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَ اللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ...»

۳) «...وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ...»

۳۹۸. کدام آیه شریفه، هنگامی که امیرالمؤمنین (ع) در حال رکوع بود، نازل شد و پیام آن آیه کدام است؟

۱) «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ...» - تأکید بر اقامه نماز

۲) «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ...» - معرفی جانشین پیامبر (ص)

۳) «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَ إِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ...» - معرفی جانشین پیامبر (ص)

۳۹۹. پیامبر گرامی اسلام (ص) در تبیین کدام آیه شریفه، حضرت مهدی (عج) را به مسلمانان معرفی کرده بودند؟

۱) «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ»

۲) «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ»

۳) «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَ كُمْ تَطْهِيرًا»

پاسخ کامل (تشریحی)

۴۰۰. دربارهٔ پایان یافتن یا تداوم دو مسئولیت پیامبر اکرم (ص)، یعنی مرجعیت دینی و ولایت ظاهری، چند فرض مطرح است؟ آن‌ها را بنویسید.
۴۰۱. توضیح دهید که چرا فرض اول، یعنی سکوت قرآن کریم و پیامبر (ص) دربارهٔ پایان دو مسئولیت مرجعیت دینی و ولایت ظاهری، باطل است؟
۴۰۲. چرا فرض دوم، یعنی پایان دو مسئولیت مرجعیت دینی و ظاهری از نظر قرآن و پیامبر (ص) صحیح نیست؟
۴۰۳. کدام‌یک از سه فرض ارائه شده دربارهٔ پایان یا تداوم دو مسئولیت مرجعیت دینی و ولایت ظاهری پس از رسول خدا (ص) منطقی و قابل قبول است؟ چرا؟
۴۰۴. چه کسی امام را معین و معرفی می‌کند و چگونه می‌توان او را شناخت؟
۴۰۵. بعد از گذشت حدود سه سال از بعثت پیامبر (ص) کدام فرمان از جانب خدا برای پیامبر (ص) آمد و پیامبر چگونه عمل کرد؟
۴۰۶. چرا پیامبر (ص) در شرایطی که هنوز موقعیتی کسب نکرده بود و حتی خویشانش نیز دعوت او را نپذیرفته بودند، جانشین خود را معین کرد؟ انجام این کار در زمانی که هنوز اسلام پیشرفت نکرده بود به چه معناست؟
۴۰۷. چگونه از آیهٔ ولایت، برای تعیین امامت حضرت علی (ع) استفاده می‌شود؟
۴۰۸. وقتی جابر از رسول خدا (ص) سؤال کرد «اولی الامر، چه کسانی هستند، ایشان چه فرمودند؟»

بخش دوم: از «حدیث ثقلین» تا «نتیجه‌گیری»

آیات و احادیث

۴۰۹. حدیث ثقلین را تکمیل نموده و به سؤالات زیر پاسخ دهید.
- الف) «إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ وَ مَا إِنَّ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا وَ إِنَّهُمَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ»
- ب) دو پیام از پیام‌های حدیث ثقلین را بنویسید.
- ج) منظور از ثقلین چیست؟
- د) نتیجهٔ تمسک به ثقلین کدام است؟
۴۱۰. با دقت در حدیث «أَنْتَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي» به سؤالات زیر پاسخ دهید.
- الف) این حدیث، به چه نامی مشهور است؟
- ب) حدیث فوق به چه موضوع مهمی اشاره دارد؟
۴۱۱. با تدبیر در آیهٔ «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِيكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ» به سؤالات پاسخ دهید.
- الف) خداوند چه فرمانی به پیامبر می‌دهد؟
- ب) اهمیت این فرمان چقدر است؟
- ج) چرا خداوند به پیامبر اکرم (ص) وعده می‌دهد که او را حفظ خواهد کرد؟
- د) آیهٔ فوق با کدام حدیث ارتباط معنایی دارد؟
۴۱۲. آیهٔ شریفهٔ زیر را تکمیل نموده و سپس به سؤالات زیر پاسخ دهید.
- الف) «إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ»
- ب) آیهٔ شریفه به چه نامی مشهور است؟ و در کجا نازل شد؟
- ج) دو پیام آیهٔ فوق را بنویسید.
۴۱۳. عبارت «أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ أَوْلَى النَّاسِ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ» پس از نزول کدام آیه و قبل از کدام حدیث بیان گردیده است؟
۴۱۴. حدیث «مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيُّ مَوْلَاهُ» کجا و از طرف چه کسی بیان شده و در رابطه با چه موضوعی است؟

سؤالات درست و نادرست

۴۱۵. حدیث منزلت در سال دهم هجرت، در محلی به نام غدیر خم بیان شد.
۴۱۶. موضوع غیبت امام زمان (عج) در حدیث ثقلین آمده است.
۴۱۷. در غدیر، رسول اکرم (ص) برای اولین بار علی (ع) را به عنوان برادر، وصی و جانشین خود معرفی کردند.
۴۱۸. آیهٔ ابلاغ در آخرین سال زندگی پیامبر (ص) نازل شد.
۴۱۹. در حدیث غدیر کلمهٔ «مولا» به معنای دوست می‌باشد.
۴۲۰. استجابت دعای پیامبر (ص) که به پیشگاه خداوند عرض کرد: «خداوند! ای‌تان اهل بیت من هستند، آنان را از هر یلیدی و ناپاکی حفظ کن، با نزول آیهٔ اولی الامر رقم خورد.





سؤالات جای خالی

۴۲۱. پیامبر (ص) به طور مکرر، از جمله روزهای آخر عمر خود حدیث _____ را می فرمود.
 ۴۲۲. پیروی از کلام و رفتار حضرت فاطمه (س) بر همه مسلمانان واجب است و سرچشمه _____ و _____ است.
 ۴۲۳. در صورتی مسلمانان گمراه نمی شوند که از _____ و _____ پیروی کنند.
 ۴۲۴. وقتی خداوند حضرت موسی (ع) را مأمور مبارزه با فرعون کرد، آن حضرت از خداوند خواست که برادرش هارون را مشاور، پشتیبان و _____ قرار دهد.
 ۴۲۵. در زمان غیبت کبری کسانی که _____ داشته باشند، بر عقیده به امام دوازدهم باقی می مانند.
 ۴۲۶. لازمه جانشینی رسول خدا (ص) _____ کامل و _____ از گناه و اشتباه است.
 ۴۲۷. آیه _____ تعداد خاصی از خانواده پیامبر (ص) را در برمی گیرد که مقام عصمت دارند.

کشف ارتباط

۴۲۸. هر یک از موارد سمت راست با کدام عبارت از سمت چپ متناسب است؟ (یک مورد در سمت چپ اضافی است.)

- | | | |
|------------------------------------|-----------------------|---------------|
| الف) مبارزه حضرت موسی (ع) با فرعون | <input type="radio"/> | ۱) حدیث غدیر |
| ب) فریضه حج در سال دهم هجرت | <input type="radio"/> | ۲) آیه تطهیر |
| ج) خانه ام سلمه همسر رسول خدا (ص) | <input type="radio"/> | ۳) حدیث جابر |
| د) مهمانی بزرگان بنی هاشم | <input type="radio"/> | ۴) حدیث منزلت |
| | <input type="radio"/> | ۵) آیه انداز |

سؤالات کوتاه پاسخ

۴۲۹. آیاتی که به معرفی جانشینان رسول خدا (ص) پرداخته اند را بنویسید.
 ۴۳۰. چهار مورد از احادیثی که درباره ولایت و جانشینی امام علی (ع) است را نام ببرید.
 ۴۳۱. وقتی خداوند حضرت موسی (ع) را مأمور مبارزه با فرعون کرد، آن حضرت از خداوند چه درخواستی کرد؟
 ۴۳۲. پس از نزول آیه تطهیر، تا مدت ها کار هر روز صبح پیامبر (ص) هنگام رفتن به مسجد چه بود؟ چرا؟
 ۴۳۳. درخواست پیامبر (ص) پس از پایان سخنرانی در روز غدیر چه بود؟
 ۴۳۴. لازمه جانشینی رسول (ص) داشتن کدام ویژگی هاست؟
 ۴۳۵. چرا پیروی از کلام و رفتار حضرت فاطمه زهرا (س) بر همه مسلمانان واجب است؟
 ۴۳۶. براساس حدیث ثقلین دو چیز گران بها که پیامبر (ص) پس از رحلت خود برای مردم به جا گذاشتند چه بود و درباره آن ها چه سفارشی فرمود؟
 ۴۳۷. نتیجه تمسک به قرآن و اهل بیت (ع) چیست؟
 ۴۳۸. پیامبر (ص) قبل از نزول آیه تطهیر چه دعایی فرمودند؟
 ۴۳۹. پیامبر (ص) قبل از بیان حدیث غدیر «من کنت مولاه فهذا علی مولاه» چه فرمودند؟

تعریف اصطلاح

۴۴۰. حجة البلاغ و حجة الوداع:
 ۴۴۱. ثقلین:

سؤالات دو گزینه ای

۴۴۲. واقعه غدیر خم در سال _____ هجری رخ داد که _____ از مراسم حج بود و این واقعه مؤخر بر نزول آیه _____ می باشد.
 الف) دهم - پس - ابلاغ
 ب) یازدهم - پیش - ولایت
۴۴۳. جابر بن عبدالله انصاری مأمور ابلاغ سلام رسول خدا (ص) به کدام یک از امامان معصوم گردید و درخواست سه باره پیامبر اکرم (ص) برای بیعت با ایشان که هر بار، همه به جز علی (ع) سکوت کردند، مربوط به کدام یک از موقعیت های تاریخی بود؟
 الف) محمد بن علی - یوم الانذار
 ب) جعفر بن محمد - حجة الوداع
۴۴۴. وجوب پیروی از کلام و رفتار حضرت فاطمه زهرا (س) از کدام آیه شریفه قابل دریافت است؟
 الف) «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم»
 ب) «انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیراً»
۴۴۵. پیامبر گرامی اسلام (ص) کدام آیه را در حالی که با شتاب به سوی مسجد می آمد، برای آگاهی مردم می خواند و مصداق آن کیست؟
 الف) تطهیر - امام علی و حضرت زهرا و حسین (ع) را در کنار خود جای داد و فرمود: خدایا اینان اهل بیت من هستند.
 ب) ولایت - امام علی (ع) که مردم به چشم خود ببینند و از زبان پیامبر (ص) بشنوند و امکان کتمان آن از بین برود.

۴۴۶. با توجه به آیه شریفه «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ...» اهمیت این فرمان در کدام جمله است؟

الف) «مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ»

ب) «فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ»

۴۴۷. موضوعات «غیبت امام زمان (ع)» و «ختم نبوت» در کدام احادیث مطرح شده‌اند؟

الف) غدیر - ثقلین

ب) جابر - منزلت

سوالات سه گزینه‌ای

۴۴۸. از بین مفاهیم مطرح شده، چند مورد آن پیام حدیث ثقلین می‌باشد؟

الف) همان‌طور که قرآن همیشگی است، وجود معصوم نیز در کنار آن همیشگی است.

ب) اهل بیت به معنای خاص که از هر پلیدی دور باشند، فقط شامل امامان دوازده‌گانه می‌شود.

ج) همان‌طور که قرآن و پیامبر (ص) از هم جدا نمی‌شوند، قرآن و اهل بیت (ع) نیز همواره با هم‌اند.

د) نمی‌توان برای هدایت و سعادت اخروی، فقط از یکی از دو یادگار پیامبر (ص) پیروی کرد؛ بلکه باید از هر دوی آن‌ها پیروی نمود.

ه) اطاعت از اهل بیت پیامبر (ص) بر هر مسلمانی واجب و سرچشمه هدایت و رستگاری اوست.

۱) چهار (۲) دو (۳) سه

۴۴۹. کدام مورد، مفهوم مناسبی برای آیه تطهیر بیان نموده است؟

۱) آنچه از سوی پروردگارت بر تو نازل شده به مردم برسان و خداوند تو را از مردمان حفظ می‌کند.

۲) همانا خداوند اراده کرده که دور گرداند از شما اهل بیت پلیدی و ناپاکی را و شما را کاملاً پاک و طاهر قرار داد.

۳) بعدرستی خداوند اراده کرده است که از اهل بیت پلیدی و ناپاکی را دور گرداند و شما تطهیرکننده ایشان می‌باشید.

۴۵۰. هدف پیامبر (ص) از حضور مکرر و مرور روزانه از منزل حضرت زهرا (س) بیان چه مطلبی بود و برای تبیین آن، کدام آیه شریفه را تلاوت می‌کردند؟

۱) معرفت اهل بیت (ع) - «إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ...»

۲) عصمت اهل بیت (ع) - «إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ...»

۳) عصمت اهل بیت (ع) - «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ...»

۴۵۱. مطابق حدیث جابر، یاببندی بر عقیده به امام زمان (ع) مستلزم چیست و پیامبر اکرم (ص) به کدام خصوصیت ایشان اشاره نموده است؟

۱) ایمان و اعتقاد راسخ - غیبت طولانی و پنهان شدن از نظر مردم

۲) تلاش و مجاهده در راه دین - غیبت طولانی و پنهان شدن از نظر مردم

۳) ایمان و اعتقاد راسخ - عمر طولانی و تشکیل حکومت جهانی مستضعفین

۴۵۲. کدام بخش از آیه شریفه «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَ اللَّهُ يَعْصِيكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ» وجود مخاطرات در مسیر تبلیغ دین را اعلام می‌کند؟

۱) «إِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ»

۲) «وَ اللَّهُ يَعْصِيكَ مِنَ النَّاسِ»

۳) «إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ»

۴۵۳. ترتیب رویدادهای جانشینی حضرت علی (ع) به عنوان جانشین پیامبر اکرم (ص) از نظر زمانی در کدام گزینه نادرست است؟

۱) مراسم دعوت خویشان - نزول آیه ولایت - حدیث ثقلین - نزول آیه غدیر

۲) حدیث جابر - نزول آیه ولایت - نزول آیه تطهیر - مراسم دعوت خویشان

۳) مراسم دعوت خویشان - نزول آیه تطهیر - نزول آیه غدیر - حدیث ثقلین

پاسخ کامل (تشریحی)

۴۵۴. با تدبیر در آیات و روایات مطمئن و مسلم نقل شده از پیامبر (ص) و مطالعه تاریخ اسلام چه مطلبی را درباره جانشینی رسول خدا (ص) درمی‌یابیم؟

۴۵۵. آیه تطهیر در کجا نازل شده و شأن نزول آیه را توضیح دهید.

۴۵۶. با استناد به حدیث غدیر، ولایت و جانشینی حضرت علی (ع) را اثبات کنید.

۴۵۷. جایگاه حضرت فاطمه (س) در بین اهل بیت (ع) چگونه است؟

۴۵۸. چرا آیه تطهیر در زمان رسول خدا (ص) فقط شامل امام علی (ع)، حضرت فاطمه (س) و امام حسن (ع) و امام حسین (ع) می‌شد؟



۳۶۶ الف حدیث جابر ب ۱۲ امام (ع) ج در مدینه

۳۶۷ نادرست: در میان مسئولیت‌های سه‌گانه رسول خدا (ص) مسئولیت اول، یعنی دریافت و ابلاغ وحی به مردم با ختم نبوت پایان می‌یابد و دو مسئولیت دیگر ادامه می‌یابد.

۳۶۸ درست

۳۶۹ نادرست: آیه تطهیر، در منزل ام‌سلمه نازل شد.

۳۷۰ درست

۳۷۱ نادرست: ختم نبوت به معنای پایان مسئولیت اول، یعنی دریافت و ابلاغ وحی می‌باشد و نیازی به آوردن کتاب جدید نیست.

۳۷۲ درست

۳۷۳ دریافت و ابلاغ وحی ۳۷۶ امامت

۳۷۴ عصمت ۳۷۷ جابر

۳۷۵ ولایت ۳۷۸ دریافت و ابلاغ وحی

۳۷۹ الف ۳ ب ۱ ج ۲

۳۸۰ برای آن بود که مردم با چشم خود ببینند و از زبان پیامبر بشنوند تا امکان مخفی کردن آن نباشد.

۳۸۱ فقط افرادی که ایمان راسخ دارند.

۳۸۲ یاران می‌خواستند چگونگی نماز خواندن را بدانند: پیامبر اکرم (ص) به مسجد آمد و به آنان فرمود: «این‌گونه که من نماز می‌خوانم، شما هم بخوانید.» آن‌گاه نماز خواندن را به آنان تعلیم داد.

۳۸۳ چهل نفر از بزرگان بنی‌هاشم ۳۸۴ سه سال پس از بعثت

۳۸۵ من یار و یاور تو خواهیم بود، ای رسول خدا

۳۸۶ امام باقر (ع) - رساندن سلام پیامبر (ص) به امام باقر (ع)

۳۸۷ تعلیم و تبیین دین (مرجعیت دینی) و ولایت ظاهری

۳۸۸ اولی الامر، همان‌طور که در حدیث جابر آمده است، همان امامان معصوم هستند که اطاعتشان مانند اطاعت از خدا و رسولش است.

۳۸۹ ب موضوع جانشینی امام علی (ع) و خاتمیت رسالت به‌طور یک‌جا در حدیث منزلت آمده است. عبارت «انت منی بمنزلة هارون من موسی» بیانگر جانشینی امام علی (ع) و عبارت «الا انه لانی بعدی» بیانگر خاتمیت پیامبر (ص) است.

۳۹۰ ب در میان مسئولیت‌های سه‌گانه رسول خدا (ص) تنها مسئولیت اول، یعنی دریافت و ابلاغ وحی به مردم، با ختم نبوت پایان می‌پذیرد.

۳۹۱ الف حدود سه سال از بعثت گذشته بود که آیه انذار از جانب خداوند به پیامبر نازل شد: «وَ اَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْاَقْرَبِينَ»: «خویشان نزدیکت را انذار کن.» پیامبر (ص) اقدام به دعوت از چهل نفر از بزرگان بنی‌هاشم کرد و درباره اسلام با آنان سخن گفت و در نهایت پس از یاری‌طلبی از ایشان و سکوت همه مهمانان و اعلام بیعت علی بن ابیطالب که در آن زمان نوجوانی بیش نبود پیامبر (ص) او را به‌عنوان جانشین انتخاب کرد و فرمود: «همانا این برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.»

۳۹۲ الف عبارت «إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي» در حدیث بیانگر خاتمیت است. عبارتی که در قسمت دوم سؤال مطرح شده است به مسئله غدیر اشاره دارد که پس از «حجة‌البلاغ» بیان شد.

۳۹۳ ب نیاز جامعه به حکومت و تعلیم و تبیین دین، پس از رسول خدا نه تنها از بین نرفت، بلکه افزایش هم یافت: زیرا گسترش اسلام در نقاط دیگر، ظهور مکاتب و فرقه‌های مختلف، پیدایش مسائل و مشکلات جدید اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی را به دنبال داشت و نیاز به امام و رهبری که در میان انبوه افکار و عقاید، حقیقت را به مردم نشان دهد و جامعه را آن‌گونه که پیامبر اداره می‌کرد، اداره نماید، افزون‌تر می‌شد. از آنجایی که تشخیص معصومیت از سوی خدا ممکن است باید او امام را تعیین نماید.

۳۵۳ رسول خدا (ص) با انجام وظایف عبودیت و بندگی و در مسیر قرب الهی به مرتبه‌ای از کمال نائل شد که می‌توانست عالم غیب و ماورای طبیعت را مشاهده کند و به اذن الهی در عالم خلقت تصرف نماید. به طور مثال، به اذن الهی قادر بود بیمار را شفا بخشد، بلایی را از شخص یا جامعه دور نماید و حاجات مردم را در صورتی که صلاح آن‌ها در آن باشد، برآورده سازد. ایشان با استفاده از این قدرت و ولایت، دل‌های آماده را نیز هدایت می‌کرد.

۳۵۴ با حضرت علی (ع): آن حضرت از همان دوران کودکی که تحت تربیت رسول خدا (ص) قرار گرفت، با استعداد بی‌نظیر خود، مراتب کمال را در ایمان و عمل به سرعت پیمود. به همین جهت، علاوه بر تربیت از روش‌های معمولی، از هدایت‌های معنوی رسول خدا (ص) نیز بهره می‌برد.

۳۵۵ پیامبران با این‌که مانند ما انسان‌ها غریزه و اختیار دارند، در مقام عمل به دستورات الهی دچار گناه نمی‌شوند؛ زیرا کسی گناه می‌کند که هوس بر او غلبه کند و کسی که حقیقت‌گناه و معصیت را مشاهده می‌کند و می‌داند که با انجام آن از چشم خدا می‌افتد و از لطف و رحمت او دور می‌شود، محبت به خداوند را با هیچ چیز عوض نمی‌کند.

۳۵۶ ۱ حمایت و به رسمیت شناختن گروه‌های تروریستی همچون داعش ۲ ضربه‌زدن به اسلام از طریق مسلمانان ۳ تقسیم کشورهای اسلامی به کشورهای کوچک برای کنترل بهتر آن‌ها ۴ تصرف گذرگاه‌های آبی و منابع نفتی مسلمانان ۵ برای این منظور شایسته است اعتقادات خود را با دانش و استدلال، اعتلا و ارتقا ببخشیم تا بتوانیم با دیگر مسلمانان بر اساس معرفت و استدلال سخن بگوییم و اعتقادات خود را به نحو صحیح و بدون نزاع و ناسزاگویی بیان کنیم.

۳۵۸ از مظلومان در تمام نقاط جهان، با روش‌های درست دفاع کنیم و برای رهایی آنان از ظلم بکوشیم و به این سخن رسول خدا (ص) به خوبی عمل کنیم که فرمود: «هر کس فریاد دادخواهی مظلومی را که از مسلمانان یاری می‌طلبد بشنود، اما به یاری آن مظلوم برخیزد، مسلمان نیست.»

۳۵۹ روش این گروه‌ها چنین است که دشمنان اسلام مانند صهیونیست‌ها را دوست و برخی مسلمانان را دشمن معرفی می‌کنند: به طوری که مردم عادی به تدریج با دشمنان واقعی اسلام دوستی کنند و با گروهی از مسلمانان، دشمنی بورزند.

۳۶۰ ۱ از اهانت و توهین به مقدسات سایر مسلمانان خودداری کنیم. ۲ از مظلومان در تمام نقاط جهان، با روش‌های درست دفاع کنیم و برای رهایی آنان از ظلم بکوشیم. ۳ کسانی را که به ظاهر خود را مسلمان می‌نامند ولی با دشمنان اسلام دوستی می‌ورزند، شناسیم و فریب برنامه‌های آنان را نخوریم. ۴ ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام

۳۶۲ از اهانت و توهین به مقدسات سایر مسلمانان خودداری کنیم. برای این منظور شایسته است اعتقادات خود را با دانش و استدلال، ارتقا ببخشیم تا بتوانیم با دیگر مسلمانان بر اساس معرفت و استدلال سخن بگوییم و اعتقادات خود را به نحو صحیح و بدون دعوا و ناسزاگویی بیان کنیم.

پاسخ سؤالات درس ۵

۳۶۳ حدود سه سال از بعثت پیامبر (ص) گذشته بود که این فرمان از جانب خداوند برای پیامبر آمد: «خویشان نزدیکت را انذار کن.» ۳۶۴ «و الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ»: «همانا ولی شما خداوند و رسول اوست و مؤمنانی که نماز را برپا می‌دارند و در حال رکوع زکات می‌دهند.»

۳۶۵ الف آیه ولایت ب حضرت علی (ع) ج ویژگی‌های ولی و سرپرست مسلمانان

۳۹۴. الف در آیه «یا ایها الذین آمنوا اطيعوا الله و اطيعوا الرسول و اولی الامر...»، خداوند به این نکته اشاره می کند که خداوند راه حل اسلام برای تداوم رسالت و اجرای احکام دین الهی را پیروی مردم از اولی الامر یا امامان بیان می کند.

۳۹۵. گزینۀ ۲۲ موارد «ب» و «ج» صحیح است. امام مورد الف «بنابر سخن پیامبر (ص) در حدیث جابر، مصادیق اولی الامر دوازده امام می باشند، نه چهارده معصوم. ۳۹۶. گزینۀ ۲۲ وقتی آیه «یا ایها الذین آمنوا اطيعوا الله و اطيعوا الرسول و اولی الامر منکم...» نازل شد، جابر بن عبدالله انصاری نزد رسول خدا آمد و گفت: «یا رسول الله، ما خدا و رسول او را شناخته ایم، لازم است اولی الامر را نیز بشناسیم.» رسول خدا (ص) فرمود: «ای جابر، آنان جانشینان و امامان بعد از من اند.» سپس دوازده امام را معرفی فرمودند.

۳۹۷. گزینۀ ۳۳ پس از اینکه آیه «انما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلاة و یؤتون الزکاة و هم راکعون»، بر پیامبر نازل شد ایشان شتابان به مسجد رفتند و هنگامی که از انفاق امام علی (ع) در رکوع باخبر شدند، مصداق این آیه و ولی مسلمانان را در حضور همگان، امام علی (ع) اعلام نمودند تا امکان کتمان و مخفی کردن آن از بین برود.

۳۹۸. گزینۀ ۲۲ اقامۀ نماز (بقیمون الصلاة) به همراه پرداخت زکات (بؤتون الزکاة) در واقع همان روایت انفاق حضرت علی (ع) در حالت رکوع است. مقصود خداوند از نزول این آیه، معرفی جانشین پیامبر (ص) در زمان و مکانی است که همه به چشم خود ببینند و نتوانند آن را مخفی کنند.

۳۹۹. گزینۀ ۲۲ پیامبر اکرم (ص) در تبیین آیه «یا ایها الذین آمنوا اطيعوا الله و اطيعوا الرسول و اولی الامر منکم» هنگامی که جابر از ایشان در خصوص شناخت مصادیق اولی الامر سؤال کرد، فرمود: «ای جابر، آنان جانشینان من و امامان بعد از من اند و...» که پیامبر (ص) در این حدیث نام دوازده امام را بیان فرمود و ایشان را به مسلمانان معرفی کرد.

۴۰۰. در این زمینه سه فرض مطرح است: ۱ قرآن کریم و پیامبر اکرم (ص) در این باره سکوت کرده اند.

۲ همچون مسئولیت اول، پایان این دو مسئولیت را نیز اعلام نموده اند. ۳ جانشین را تعیین نموده و دو مسئولیت «تعلیم و تبیین دین» و «ولایت و حکومت» را بر عهده وی قرار داده اند.

۴۰۱. زیرا قرآن کریم هدایت گر مردم در همه امور زندگی است و ممکن نیست نسبت به این دو مسئولیت مهم که به شدت در سرنوشت جامعه اسلامی تأثیر گذار است بی تفاوت باشد. همچنین پیامبر اکرم (ص) آگاه ترین مردم نسبت به اهمیت و جایگاه این مسئولیت هاست و نمی تواند از کنار چنین مسئله مهمی با سکوت و بی توجهی بگذرد. در حقیقت، بی توجهی به این مسئله بزرگ، خود دلیلی بر نقص دین اسلام است و این در حالی است که دین اسلام کامل ترین دین الهی است.

۴۰۲. زیرا نیاز جامعه به حکومت و تعلیم و تبیین دین، پس از رسول خدا (ص) نه تنها از بین نرفت، بلکه افزایش هم یافت: زیرا گسترش اسلام در نقاط دیگر، ظهور مکاتب و فرقه های مختلف، پیدایش مسائل و مشکلات جدید اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی را به دنبال داشت و نیاز به امام و رهبری که در میان انبوه افکار و عقاید، حقیقت را به مردم نشان دهد و جامعه را آن گونه که پیامبر اداره می کرد، اداره نماید، افزون تر می شد. علاوه بر این که اصولاً حکومت و اداره جامعه و تعلیم و تبیین دین، امری تمام شدنی و پایان پذیر نیست و همواره جامعه نیازمند حاکم و معلمی است که بتواند راه رسول خدا (ص) را ادامه دهد و احکام اسلام را اجرا نماید.

۴۰۳. فرض سوم منطقی و قابل قبول است: یعنی رسول اکرم (ص) به فرمان خداوند، به تداوم تعلیم و تبیین دین و دوام حکومت پس از خود به شکل «امامت» فرمان داده و جانشین خود را تعیین کرده است و مانع تعطیلی این دو مسئولیت شده است. ۴۰۴. از آن جا که امام همه مسئولیت های پیامبر اکرم (ص) جز دریافت و ابلاغ وحی را دارد، بنابراین باید همان صفات و ویژگی های پیامبر (ص) را نیز داشته باشد تا مردم به وی اطمینان کنند و راهنمایی های او را بپذیرند. از جمله این ویژگی ها «عصمت» است. البته تشخیص عصمت برای انسان ها ممکن نیست: یعنی انسان ها نمی توانند تشخیص دهند که چه کسی معصوم است و مرتکب هیچ گناهی نمی شود. بنابراین، همان طور که پیامبر از طرف خدا معرفی و معین می شود، تنها خداوند است که می تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند و به مردم بشناساند.

۴۰۵. این فرمان از جانب خداوند برای پیامبر آمد: «خویشان نزدیکت را انداز کن.» برای انجام این دستور، رسول خدا (ص) چهل نفر از بزرگان بنی هاشم را دعوت کرد و درباره اسلام با آنان سخن گفت و آنان را به دین اسلام فرا خواند. همه مهمانان سکوت کردند و جوابی ندادند. در میان سکوت آنان، علی ابن ابی طالب (ع) که در آن زمان، نوجوانی بیش نبود، برخاست و گفت: «من یار و یاور تو خواهم بود، ای رسول خدا.» درخواست پیامبر (ص) سه بار مطرح شد و هر بار، همه سکوت کردند و تنها علی (ع) قاطعانه اعلام آمادگی و وفاداری کرد. پس از آن، پیامبر (ص) دست آن حضرت را در دست گرفت، بیعت ایشان را پذیرفت و به مهمانان فرمود: «همانا این، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.»

۴۰۶. این اقدام پیامبر اکرم (ص) نشان می دهد که: اولاً، جانشینی پیامبر (ص) چنان اهمیتی دارد که از همان روزهای اول دعوت، باید برای مردم مشخص شود. ثانیاً، جانشینی پیامبر (ص) ویژگی هایی دارد که نمی توان آن را به انتخاب مردم واگذار کرد. به همین جهت باید از همان ابتدا به مردم معرفی شود تا مردم آن جانشین را بشناسند.

۴۰۷. در یکی از روزها، نزدیک ظهر، فرشته وحی از جانب خداوند آیه ای بر پیامبر نازل کرد که در آن ویژگی های ولی و سرپرست مسلمانان مشخص شده بود: «همانا ولی شما خداوند و رسول اوست و مؤمنانی که نماز را برپا می دارند و در حال رکوع زکات می دهند» با نزول این آیه، رسول خدا (ص) دریافت که چنین واقعه ای رخ داده است و کسی در رکوع صدقه داده است و خداوند قصد دارد او را معرفی کند، با شتاب و در حالی که آیه را می خواند و مردم را از آن آگاه می کرد، به مسجد آمد و پرسید: چه کسی در حال رکوع صدقه داده است؟ فقیری که انگشتی در دست داشت، به حضرت علی (ع) که در حال نماز بود، اشاره کرد و گفت: آری، این مرد در حال رکوع، انگشت خود را به من بخشید. مردم که از محتوای آیه با خبر شده بودند، تکبیر گفتند و رسول خدا (ص) نیز، ستایش و سپاس خداوند را به جا آورد.

۴۰۸. رسول خدا (ص) فرمود: «ای جابر، آنان جانشینان من و امامان بعد از من اند. نخستین آنان علی ابن ابی طالب است و سپس به ترتیب، حسن بن علی، حسین بن علی، علی بن الحسین، محمد بن علی: و تو در هنگام پیری او را خواهی دید و هر وقت او را دیدی، سلام مرا به او برسان. پس از محمد بن علی به ترتیب، جعفر بن محمد، موسی بن جعفر، علی ابن موسی، محمد بن علی، علی بن محمد، حسن بن علی و پس از ایشان فرزندش می باشد که هم نام و هم کنیه من است. اوست که از نظر مردم پنهان می شود و غیبت او طولانی می گردد تا آن جا که فقط افرادی که ایمان راسخ دارند، بر عقیده به او باقی می مانند.»

۴۳۸. «خدایا! اینان اهل بیت من اند، آنان را از هر پلیدی و ناپاکی حفظ کن»
 ۴۳۹. پیامبر (ص) فرمودند: «ای مردم، چه کسی به مؤمنان از خودشان سزاوارتر است؟»
 ۴۴۰. پیامبر گرامی اسلام در سال دهم هجرت عازم مکه شد تا فریضه حج را به جا آورد. این حج که در آخرین سال زندگی ایشان برگزار شد، به «حجۃ البلاغ» و «حجۃ الوداع» مشهور است. در این حج، حدود ۱۲۰ هزار نفر شرکت کرده بودند تا روش انجام دادن اعمال حج را از رسول خدا (ص) فراگیرند و حج را با ایشان به جا آورند.
 ۴۴۱. واژه ثقلین به معنای دو چیز گران بهاست. مصداق این واژه در حدیث ثقلین پیامبر کتاب خدا و عترت و اهل بیت پیامبر (ص) است که سبب عدم گمراهی می شوند و از یکدیگر جدایی ناپذیرند.
 ۴۴۲. واقعه غدیر خم در سال دهم هجری رخ داد که پس از پایان مراسم حج بود و این واقعه مؤخر بر نزول آیه ابلاغ است.
 ۴۴۳. پیامبر (ص) در معرفی ترتیب امامان به جابر فرمود: «علی بن الحسین، محمد بن علی: و تو در پیری او را خواهی دید و هر وقت او را دیدی، سلام مرا به او برسان.»
 در واقعه یوم الانذار در خواست پیامبر (ص) از بزرگان بنی هاشم برای پذیرفتن دعوت ایشان سه بار تکرار شد و در هر سه بار فقط علی (ع) با پیامبر (ص) بیعت کردند.
 ۴۴۴. با توجه به آیه تطهیر «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا»، حضرت فاطمه زهرا (س) جزء اهل بیت است و اگرچه عهده دار امامت نبوده، اما علم و عصمت کامل دارد و پیروی از کلام و رفتار وی بر همه مسلمانان واجب و سرچشمه هدایت و رستگاری است.
 ۴۴۵. زمانی که آیه ولایت «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ»: «همانا ولی شما خداوند و رسول اوست و مؤمنانی که نماز را برپا می دارند و در حال رکوع زکات می دهند.» بر پیامبر نازل شد، رسول خدا (ص) دریافت که چنین واقعه ای رخ داده است و کسی در حال رکوع صدقه داده است و خداوند قصد دارد او را معرفی کند، با شتاب و در حالی که آیه را می خواند و مردم را از آن آگاه می کرد، به مسجد آمد.
 مصداق این آیه، امام علی (ع) است و نزول این آیه در چنین شرایطی و اعلام ولایت حضرت علی (ع) از جانب رسول خدا (ص)، برای آن بود که مردم با چشم ببینند و از زبان پیامبر بشنوند تا امکان مخفی کردن آن نباشد.
 ۴۴۶. توجه کنید برای پاسخ به این سؤال لازم است که انتهای آیه را حفظ باشید. خداوند در عبارت «فما بلغت رسالة» اهمیت مسئله ولایت و جانشینی را بیان می کند، زیرا می فرماید اگر ولایت حضرت علی (ع) را اعلام نکنند، رسالتش را انجام نداده است و در عبارت «وَاللَّهُ يَعصمكُم مِنَ النَّاسِ أَنْ اللَّهُ لَا يُهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ» به پیامبر وعده می دهند که او را حفظ خواهد کرد، زیرا ابلاغ این پیام الهی منافع برخی را به خطر می انداخت. از میان «کافران» و «منافقان» که در گزینه ها آمده، «منافقان» صحیح است: زیرا کافران با موضوع جانشینی پیامبر (ص)، کاری نداشتند، در حالی که مسلمانان منافق پس از رحلت رسول خدا (ص) مانع از انجام فرمان ایشان مبنی بر جانشینی علی (ع) شدند.
 ۴۴۷. در حدیث جابر، پیامبر (ص) در تفسیر اولی الامر، نام دوازده امام را بیان می کنند و هنگامی که به نام امام زمان (ع) می رسد ایشان را هم نام و هم کنیه خودشان معرفی کرده و مسئله غیبت ایشان را مطرح می کنند. در حدیث «... لا نبی بعد: ... پیامبری پس از من نیست» بیانگر مفهوم «ختم نبوت» است.
 ۴۴۸. گزینه «الف» موارد «ج» و «د»، صحیح هستند و مربوط به حدیث ثقلین می باشند، ولی موارد «ب» و «ه» ارتباطی به حدیث ثقلین ندارند.
 اهل بیت به معنای خاص که از هر پلیدی دور باشند، فقط شامل همان چهار نفر (امام علی (ع)، حضرت فاطمه (س)، امام حسن (ع) و امام حسین (ع)) می شود. این پیام مربوط به آیه تطهیر است. مورد «ه» مربوط به آیه اطاعت می باشد.

۴۰۹. الف کتاب الله - عترتی اهل بیته - لَنْ تَضَلُّوا أَبَدًا - لَنْ يَفْتَرِقَا
 ب همان طور که قرآن و پیامبر از هم جدا نمی شوند، قرآن و اهل بیت (ع) نیز همواره با هم اند. ج همان طور که قرآن همیشگی است، وجود معصوم نیز در کنار آن همیشگی است. د کتاب خدا و اهل بیت (عترت) (ع) گمراه نشدن ابدی (تا روز قیامت)
 ۴۱۰. الف حدیث منزلت ب این حدیث درباره منزلت و جایگاه حضرت علی (ع) می باشد و به موضوع خاتمیت پیامبر (ص) و جانشینی حضرت علی (ع) اشاره نموده است.
 ۴۱۱. الف آنچه بر او نازل شده و بدان فرمان یافته، به مردم برساند و ابلاغ کند. ب به آن میزان است که اگر انجام نگیرد، اصل رسالت به انجام نرسیده است. ج زیرا ابلاغ این پیام، منافع برخی را به خطر می اندازد و احتمال آن بود که به مخالفت برخیزند. د حدیث غدیر
 ۴۱۲. الف «عَنْكُمْ الرِّجْسُ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرْكُمْ تَطْهِيرًا» ب آیه تطهیر - در منزل ام سلمه ج این آیه، تعداد خاصی از خانواده پیامبر را در برمی گیرد که مقام عصمت دارند: یعنی در این جا افراد خاصی از اهل بیت مورد نظر است و شامل همه نمی شود. د چون این تعداد خاص معصوم اند، سخن و عمل آنان، مطابق با دین و بیان کننده دستورات الهی است.
 ۴۱۳. پس از نزول آیه ابلاغ و قبل از حدیث غدیر بیان شده است.
 ۴۱۴. این حدیث در روز غدیر از زبان پیامبر (ص) بیان شده است و درباره اعلام جانشینی حضرت علی (ع) می باشد.
 ۴۱۵. نادرست: حدیث غدیر در سال دهم هجرت، در محلی به نام غدیر خم بیان شد.
 ۴۱۶. نادرست: موضوع غیبت امام زمان (عج) در حدیث جابر آمده است.
 ۴۱۷. نادرست: در واقعه انذار، رسول اکرم (ص) برای اولین بار علی (ع) را به عنوان برادر، وصی و جانشین خود معرفی کردند.
 ۴۱۸. درست
 ۴۱۹. نادرست: کلمه «مولا» در حدیث «مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيُّ مَوْلَاهُ» به معنای سرپرست است نه دوست.
 ۴۲۰. نادرست: وقتی پیامبر به پیشگاه خداوند دعا فرمود: «خداوند! اینان اهل بیت من اند، آنان را از هر پلیدی حفظ کن» پس از این دعای پیامبر آیه تطهیر نازل شد.
 ۴۲۱. ثقلین
 ۴۲۲. هدایت - رستگاری
 ۴۲۳. قرآن - عترت (اهل بیت)
 ۴۲۴. شریک در امر هدایت
 ۴۲۵. ایمان راسخ
 ۴۲۶. الف ۱ ب ۲ ج ۳ د ۴ ه
 ۴۲۹. آیه انذار - آیه ولایت - آیه اطاعت - آیه ابلاغ
 ۴۳۰. حدیث جابر - حدیث ثقلین - حدیث منزلت - حدیث غدیر
 ۴۳۱. از خداوند خواست که برادرش هارون را مشاور، پشتیبان و شریک در امر هدایت مردم قرار دهد.
 ۴۳۲. پیامبر اکرم (ص) برای آگاهی مردم از این موضوع (عصمت اهل بیت (ع)) مدت ها هنگام رفتن به مسجد از در خانه فاطمه (س) می گذشت و اهل خانه را «اهل بیت» صدا می زد و آیه تطهیر را می خواند.
 ۴۳۳. از حاضران خواست که مطالب گفته شده را به غایبان برسانند.
 ۴۳۴. علم کامل و عصمت از گناه و اشتباه است: همان گونه که رسول خدا (ص) این دو ویژگی را دارا بود.
 ۴۳۵. چون ایشان علم و عصمت کامل دارند.
 ۴۳۶. کتاب خدا قرآن و عترتش - و سفارش فرمود تا وقتی که به این دو تمسک جویند هرگز گمراه نمی شوند و این دو هیچ گاه از هم جدا نمی شوند.
 ۴۳۷. گمراه نشدن

۴۵۸. زیرا در زمان رسول خدا(ص) از میان اهل بیت(ع) فقط امام علی(ع)، حضرت فاطمه(س)، امام حسن(ع) و امام حسین(ع) حضور داشتند، در این داستان تنها نام این چهار بزرگوار ذکر شده است. در سخنان دیگر پیامبر(ص) امامان بعدی هم جزء اهل بیت(ع) شمرده شده‌اند.

پاسخ سؤالات درس ۶

۴۵۹. الف) الگو و اسوه نیکوی مؤمنان ب) در همه زمین‌های فردی و اجتماعی از جمله در جایگاه رهبری ع) کسی که به خداوند و روز رستاخیز امید دارد و خدا را بسیار یاد می‌کند.

۴۶۰. الف) سخت‌کوشی و دلسوزی در هدایت مردم ب) حریص و به شدت علاقمند بود. ج) زیرا برخی ایمان نمی‌آوردند.

۴۶۱. الف) محبت و مدارا با مردم ب) مبارزه با فقر و محرومیت

۴۶۲. ایشان می‌فرماید: «به من ایمان نیاورده است کسی که شب را با شکم سیر بخوابد و همسایه‌اش گرسنه باشد.» - مبارزه با فقر و محرومیت

۴۶۳. مشرکی که در بحبوحه جنگ خواهد در مورد حقیقت اسلام مطالبی بداند.

۴۶۴. نادرست: پیامبر اکرم(ص) پس از سیزده سال تلاش برای هدایت مردم مکه، با دعوت مردم مدینه، به این شهر هجرت کرد.

۴۶۵. نادرست: با همه دلسوزی‌ها و زحمتهای پیامبر(ص)، دشمنی سران قریش با ایشان بیشتر می‌شد.

۴۶۶. درست ۴۶۷. درست

۴۶۸. نادرست: پیامبر(ص) با همه بردباری و ملایمتی که در برابر پایمال شدن حق شخصی خود داشت، در برابر نادیده گرفته شدن حقوق افراد جامعه می‌ایستاد و کوتاه نمی‌آمد.

۴۶۹. درست

۴۷۰. نادرست: گاهی در حضور پیامبر، شعر می‌خواندند و یا از گذشته خود می‌گفتند، در همه این موارد، آنان را منع نمی‌کرد.

۴۷۱. درست

۴۷۲. نادرست: پیامبر اکرم(ص) اولین حکومت اسلامی را به دستور خداوند در شهر مدینه بنا نهادند.

۴۷۳. پدر مهربان

۴۷۴. تعصبات قومی - قبیله‌ای

۴۷۵. حریص ۴۷۸. برابری

۴۷۶. عبادت ۴۷۹. غفلت زده - سرگشته

۴۷۷. حکومت اسلامی الف) ۲ ب) ۱ ج) ۴

۴۸۱. آن حضرت، در مدت این ده سال، به گونه‌ای زندگی کرد که در همه ابعاد فردی و اجتماعی، از جمله در جایگاه رهبری، الگو و اسوه انسان‌ها شد.

۴۸۲. ایشان اعلام کرد من براساس دستورات قرآن و سنت رسول خدا(ص) حکومت می‌کنم و بر همین اساس اصلاحات مهمی را در جامعه آغاز کرد.

۴۸۳. ۱) تلاش برای برقراری عدالت و برابری ۲) محبت و مدارا با مردم

۳) سخت‌کوشی و دلسوزی در هدایت مردم ۴) مبارزه با فقر و محرومیت

۴۸۴. آن حضرت، درآمد بیت‌المال را میان مسلمانان به تساوی تقسیم کرد و فرقی میان عرب و غیر عرب نمی‌گذاشت.

۴۸۵. اگر شخصی قدرتمند و صاحب نفوذ از ایشان دزدی می‌کرد رهایش می‌کردند و اگر فردی ضعیف دزدی می‌کرد وی را مجازات می‌کردند.

۴۸۶. به یاران خود می‌فرمود: «بدی‌های یکدیگر را پیش من بازگو نکنید: زیرا دوست دارم با دلی پاک و خالی از کدورت با شما معاشرت کنم.»

۴۴۹. گزینه ۲ «آیه تطهیر عبارت است از: «أَلَمْ يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبْ عَنْكُمْ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا»: «همانا خدا اراده کرده که از شما اهل بیت پلیدی و ناپاکی را دور گرداند و شما را کاملاً پاک و طاهر قرار دهد.»

۴۵۰. گزینه ۲ «دقت داشته باشید که آیه تطهیر (انما پرید الله لیذهب...)» بیانگر عصمت اهل بیت است و پیامبر برای بیان عصمت ایشان هر روز به هنگام رفتن به مسجد از مقابل منزل حضرت فاطمه(س) این آیه را تلاوت می‌کرد و اهل منزل را «اهل البیت» خطاب می‌کرد.

۴۵۱. گزینه ۱ «پیامبر(ص) در حدیث جابر راجع به امام زمان(ع) فرمود: «ایشان هم‌نام و هم‌کنیه من است. اوست که از نظر مردم پنهان می‌شود و غیبت او طولانی می‌گردد تا آنجا که فقط افرادی که به او ایمان راسخ دارند، بر عقیده به او باقی می‌مانند.»

۴۵۲. گزینه ۲ «آیه زیر به حفظ پیامبر از مخاطرات تبلیغ توسط خدا اشاره دارد: «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ»

۴۵۳. گزینه ۳ «نخستین رویداد از نظر تاریخی در سال سوم بعثت مراسم دعوت خویشان است و رویداد پایانی در روزهای آخر عمر مبارک پیامبر اکرم(ص) حدیث ثقلین است. آیه غدیر پیش از حدیث ثقلین و در هفتاد روز مانده به رحلت پیامبر نازل شده است.

۴۵۴. درمی‌یابیم که خداوند، امیرالمؤمنین، علی ابن ابی طالب(ع) را به جانشینی رسول خدا(ص) و امامت بعد از ایشان منصوب فرموده و نیز امامان معصوم(ع) پس از ایشان را معرفی کرده است.

۴۵۵. در منزل ام سلمه: ام سلمه، همسر رسول خدا(ص) می‌گوید: روزی ایشان در خانه استراحت می‌کرد که دختر بزرگوارش فاطمه زهرا(س) وارد شد و سلام کرد. پیامبر(ص) پاسخ داد و ایشان را به کنار خود دعوت کرد. حضرت فاطمه(س) نزد پیامبر رفت و در کنار ایشان نشست. پس از وی حضرت علی(ع)، امام حسن(ع) و امام حسین(ع) آمدند. رسول خدا(ص) آنان را نیز در کنار خود جای داد. آنگاه برای آنان این گونه دعا کرد: «خدا یا! اینان اهل بیت من‌اند: آنان را از هر پلیدی و ناپاکی حفظ کن!» در همین زمان فرشته وحی آمد و آیه تطهیر را قرائت فرمود.

۴۵۶. پیامبر گرامی اسلام در سال دهم هجرت عازم مکه شد تا فریضه حج را به‌جا آورد. این حج در آخرین سال زندگی ایشان برگزار شد که در این حج ۱۲۰ هزار نفر شرکت کرده بودند. پس از برگزاری حج و در مسیر بازگشت به مدینه در روز هجدهم ماه ذی‌الحجه، در محلی به نام غدیر خم این آیه نازل شد: «ای رسول، آنچه از سوی پروردگارت بر تو نازل شده برسان، و اگر چنین نکنی، رسالتش را نگرارده‌ای و خداوند تو را از مردمان حفظ می‌کند: خداوند، کافران را هدایت نمی‌کند: بعد از نزول آیه، پیامبر اکرم(ص) دستور داد همه توقف کنند تا بازماندگان برسند و آنان که پیش رفته‌اند، برگردند. ظهر شده بود: ابتدا نماز را به‌جا آوردند و سپس، پیامبر(ص) در یک سخنرانی مهم و مفصل با مردم سخن گفت و آنان را برای دریافت آن پیام بزرگ آماده کرد. آن حضرت در قسمتی از سخنرانی از مردم پرسید: ای مردم، چه کسی به مؤمنان از خودشان سزاوارتر است؟ گفتند: خدا و پیامبرش بر ما ولایت و سرپرستی دارند. سپس فرمود: «مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ» هر کس که من ولی و سرپرست اویم، علی نیز ولی و سرپرست اوست. و این جمله را سه بار تکرار کرد و در پایان سخنرانی نیز از حاضران خواست که مطالب گفته شده را به غایبان برسانند. پس از آن، مردم برای عرض تبریک و شادباش به سوی امام آمدند و با وی بیعت کردند.

۴۵۷. حضرت فاطمه زهرا(س) جزء اهل بیت(ع) است و اگرچه عهده‌دار امامت نبوده، اما علم و عصمت کامل دارد و پیروی از کلام و رفتار وی بر همه مسلمانان واجب و سرچشمه هدایت و رستگاری است.